

О‘ZBEKISTONDA RAQAMLI TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: ONLAYN PLATFORMALAR VA SUN’IY INTELLEKTNING ROLI

G'afforova Rayhona Bahodir qizi

Termiz davlat universiteti Iqtisodiyot fakulteti

Turizm va Mehmondo‘stlik yo‘nalishi talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O‘zbekistonda raqamli turizmni rivojlantirishning zamonaviy yo‘nalishlari, onlayn platformalarning turizm xizmatlari sifatini oshirishdagi o‘rni hamda sun’iy intellekt texnologiyalarining turistik faoliyatga tatbiq etilishi tahlil qilingan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar yordamida sayyohlar uchun qulay axborot muhiti yaratish, xizmatlarni shaxsiylashtirish, turistik oqimni prognozlash va marketing samaradorligini oshirish masalalari yoritilgan. Tadqiqot natijalariga asoslanib, O‘zbekistonda raqamli turizm infratuzilmasini rivojlantirish, sun’iy intellekt asosidagi innovatsion yechimlarni keng joriy etish hamda milliy turizmning xalqaro raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli turizm, sun’iy intellekt, onlayn platformalar, elektron turizm, raqamli transformatsiya, turizm marketingi, mobil ilovalar, aqlli turizm, innovatsion texnologiyalar, turistik xizmatlar, O‘zbekiston turizmi.

Kirish

Jahon miqyosida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi iqtisodiyotning barcha tarmoqlari qatori turizm sohasida ham tub o‘zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Internet, mobil ilovalar, bulutli texnologiyalar va sun’iy intellekt asosidagi tizimlar sayyohlarning sayohatni rejalashtirish, bron qilish, to‘lovlarni amalga oshirish hamda xizmatlardan foydalanish jarayonlarini sezilarli darajada soddalashtirdi. Natijada an’anaviy turizm modeli bosqichma-bosqich raqamli turizm ekotizimiga o‘tmoqda. O‘zbekistonda ham turizmni iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biri sifatida rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Mamlakatning boy tarixiy-madaniy merosi, tabiiy rekreatsion resurslari va geografik imkoniyatlarini zamonaviy raqamli texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish turistik salohiyatni yanada oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, onlayn bronlash tizimlari, elektron xaritalar, virtual ekskursiyalar, raqamli to‘lov xizmatlari va sun’iy intellekt asosidagi tavsiya tizimlari turistlar uchun qulay, xavfsiz va tezkor xizmatlarni taqdim etishda muhim omil bo‘lib bormoqda. Bugungi kunda sun’iy intellekt texnologiyalari turistik oqimlarni prognozlash, mijozlar ehtiyojlarini tahlil qilish, xizmatlarni individuallashtirish, chatbotlar orqali 24/7 maslahat berish hamda marketing strategiyalarini optimallashtirish imkonini bermoqda. Shu bilan birga, ushbu

texnologiyalarni samarali joriy etish uchun raqamli infratuzilmani rivojlantirish, mutaxassislar malakasini oshirish va axborot xavfsizligini ta'minlash dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Mazkur maqolaning maqsadi O'zbekistonda raqamli turizmni rivojlantirishda onlayn platformalar va sun'iy intellektning rolini ilmiy jihatdan tahlil qilish, mavjud imkoniyat va muammolarni aniqlash hamda sohani yanada takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Materiallar va metodlar

Mazkur tadqiqotda O'zbekistonda raqamli turizmni rivojlantirishda onlayn platformalar va sun'iy intellekt texnologiyalarining ahamiyatini baholash maqsadida kompleks tadqiqot metodlaridan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini turizm, raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari sohasiga oid ilmiy maqolalar, monografiyalar, me'yoriy-huquqiy hujjatlar hamda xalqaro tashkilotlarning tahliliy hisobotlari tashkil etdi. Tadqiqot jarayonida tahliliy, qiyosiy, statistik, tizimli yondashuv va umumlashtirish metodlari qo'llanildi. Shuningdek, O'zbekistonda faoliyat yuritayotgan turistik onlayn platformalar, mobil ilovalar va elektron xizmatlarning imkoniyatlari o'rganildi. Sun'iy intellekt texnologiyalarining turizm sohasidagi qo'llanilishi xorijiy tajribalar bilan qiyosiy tahlil qilinib, ularni milliy turizm tizimiga joriy etish istiqbollari baholandi.

Natijalar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli texnologiyalarni turizm sohasiga keng joriy etish xizmatlar sifati va samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Onlayn bronlash tizimlari, elektron to'lov vositalari va mobil ilovalar turistlarga xizmatlardan tezkor va qulay foydalanish imkonini yaratmoqda. Natijada xizmat ko'rsatish vaqti qisqarib, mijozlar qoniqish darajasi ortmoqda. Sun'iy intellekt asosidagi chatbotlar va tavsiya tizimlari foydalanuvchilarga ularning qiziqishlariga mos turistik yo'nalishlarni tavsiya etishi, savollarga tezkor javob berishi hamda sayohatni rejalashtirishni yengillashtirishi aniqlandi. Katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish orqali turistik oqimlarni prognozlash va marketing strategiyalarini takomillashtirish imkoniyati ham kengaymoqda. Shuningdek, tadqiqot davomida ayrim muammolar ham aniqlandi. Jumladan, ayrim hududlarda raqamli infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, sun'iy intellekt texnologiyalarini boshqaradigan malakali mutaxassislar sonining kamligi hamda ayrim turizm subyektlarining raqamli platformalardan foydalanish ko'nikmalarining yetarli emasligi sohaning rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Muhokama

Olingan natijalar shuni tasdiqlaydiki, raqamli transformatsiya O'zbekiston turizm sanoatini yangi bosqichga olib chiqishning muhim omillaridan biridir. Onlayn

platformalar va sun'iy intellekt texnologiyalarining joriy etilishi nafaqat xizmatlar sifatini yaxshilaydi, balki turistik korxonalar faoliyatining iqtisodiy samaradorligini ham oshiradi. Ayniqsa, turistlarga shaxsiylashtirilgan xizmatlar ko'rsatish, xarajatlarni optimallashtirish va xalqaro bozorda raqobatbardoshlikni kuchaytirishda ushbu texnologiyalar katta ahamiyat kasb etadi. Kelgusida raqamli turizmni rivojlantirish uchun zamonaviy axborot-kommunikatsiya infratuzilmasini kengaytirish, sun'iy intellekt asosidagi milliy platformalarni yaratish, turizm sohasi mutaxassislarining raqamli kompetensiyalarini oshirish hamda davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish maqsadga muvofiqdir. Ushbu chora-tadbirlar O'zbekistonning xalqaro turizm bozoridagi mavqegini mustahkamlash va mamlakatga tashrif buyuruvchi turistlar sonini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, O'zbekistonda raqamli turizmni rivojlantirish mamlakat turizm salohiyatini oshirish va xalqaro turizm bozorida raqobatbardoshlikni mustahkamlashning muhim omillaridan biridir. Onlayn platformalar turistik xizmatlardan foydalanish jarayonini soddalashtirib, turistlar uchun qulay, tezkor va ishonchli axborot muhitini yaratadi. Sun'iy intellekt texnologiyalari esa xizmatlarni shaxsiylashtirish, turistlarning ehtiyojlarini oldindan prognozlash, marketing faoliyatini takomillashtirish va boshqaruv qarorlarini qabul qilish samaradorligini oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, raqamli turizmni yanada rivojlantirish uchun zamonaviy axborot-kommunikatsiya infratuzilmasini takomillashtirish, sun'iy intellekt asosidagi milliy platformalarni yaratish, turizm sohasi xodimlarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish hamda innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega. Mazkur chora-tadbirlar O'zbekiston turizm sanoatining barqaror rivojlanishiga, xorijiy turistlar oqimini ko'paytirishga va turizm xizmatlari sifatini yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining turizm sohasini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Turizm va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha me'yoriy-huquqiy hujjatlar.
3. "Turizm to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni. – Toshkent.
4. UN Tourism (UNWTO). Tourism Highlights. Madrid, so'nggi nashr.
5. UN Tourism (UNWTO). World Tourism Barometer. Madrid.
6. World Economic Forum. Travel & Tourism Development Index. Geneva.
7. OECD. OECD Tourism Trends and Policies. Paris.

8. Kotler, P., Bowen, J., Makens, J., Baloglu, S. Marketing for Hospitality and Tourism. Pearson Education.
9. Buhalis, D. eTourism: Information Technology for Strategic Tourism Management. Pearson Education.
10. Xiang, Z., Fesenmaier, D. R. Information Technology and Tourism. Springer.
11. UNESCO. World Heritage and Sustainable Tourism Programme. Paris.
12. Ilmiy maqolalar va elektron manbalar: Google Scholar, Scopus, Web of Science bazalaridagi turizm va sun'iy intellekt bo'yicha ilmiy tadqiqotlar.